

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

«ԱՀԱ ԵՍ ՁԵՋԻ ՄԵՐ ՈՒՐԱՌՈՒԹԵԱՆ ԱՌԵՏԻՍ ԿՈՒՏԱՄ» : ՂՈՒԿ . Բ . 10 :

ՀԱՏՈՐ 26 .

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ . 26 ՓԵՏՐՎԱՐ . 1873 .

ԹԻԻ 9

ԲՈՎՈՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Աղօթքի մէջ թախանձանք : — Կրօնական ճշմարիտ արթնութիւն ի՞նչ է : — Կիրակնօրեայ դպրոցի խնկրող դասը Ղովտայ աղատուիլը Սողոմէն : — Բնական փրկսփայլութեան վրայ համաձայն : — Դասեր — Ծանուցում : — Այնթապի նոր բացուելու Գօլէճին նկատմամբ նամակ մը : — Քրիստոնէական վարժարան մը համակատարանի մէջ : — Արարկերու Աւետարանականաց դպրոցներուն քնննութիւնը : — Քաղաքական լուրեր : — Շուկայի դէմեր :

ԱՂՕԹՔԻ ՄԷՋ ԹԱՒԱՆՁԱՆՔ (Ղ. Կ. ԺԼ. 1-8.)

ԱՂՕԹՔԻ մատուցանելու մէջ զԱստուած թախանձելը՝ մարդկօրէն խորհելով՝ կրնայ տարօրինակ թուիլ : Թախանձանք ընելը մարդոց մէջ ընդհանրապէս անկրթութիւն կը համարուի, թախանձուող անձին պատուոյն ալ նշանաւորութիւն կը բերէ : Ուստի, երբ մէկէ մը բան մը կը խնդրենք, և չենք ընդունիր, սովորաբար չենք կրկնել մեր խնդիրը : Ուրեմն ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ, եթէ Աստուածային կամաց հնազանդ ըլլանք, կրնանք թախանձել զԱստուած, և այսպէս ընելով ոչ թէ անոր արհամարհանք մը ըրած կ'ըլլանք, այլ մանաւանդ հաճելի կ'ըլլանք անոր : Այս առերևոյթ հակասութեան լուծումը ասիկա է որ ոչ թէ Աստուած պէտք ունի թախանձուելու, այլ քիչ պատճառ ունինք թախանձելու :

Նախ՝ թախանձող ըլլալու ենք մեր անկեղծաբանաց ցուցնելու համար : Ընդհանրապէս մեր աղօթքներուն մէջ շատ քիչ կայ և քիչ «էր» : Մեր երկրաքարշ խորհուրդներն ու մարմնական ախորժակները կը խաւարեցնեն մեր հոգեւոր տեսութիւնը, և մեր մաքուր փառքներուն թեւերը կը շլատեն : Ըստ սովորութեան օրհնութիւններ կը փրնտուենք, բայց երբեմն մեր խնդրուածները մատուցանելն անմիջապէս ետքը կը մոռնանք զանոնք : Եթէ մեր անդարձ ազգականներուն և բարեկամներուն համար մեր ըրած աղօթքներն անկեղծ ըլլային, անոնց համար մեր ը-

րած աղաչանքներուն մէջ ո՞չ ապաքէն խորին մտածութիւն, զօրաւոր զգացում և ջերմ պաղատանք պիտի ըլլային, միով բանիւ՝ ո՞չ ապաքէն պիտի լռեցնէին զԱստուած : Ուրեմն թախանձելը անկեղծ ըլլալ է, և չթախանձելն ընդհանրապէս կը ցուցնէ թէ շատ քիչ խորհուրդ և զգացում ունինք աղօթքի մէջ :

Դարձեալ՝ թախանձելը մեր հասարակութիւնն է : Սուրբ Գիրքը մեզի կը սորվեցնէ որ Աստուած շատ կերպերով կը փորձէ իր ժողովուրդին հաւատքը, և անտարակոյս շատ անգամ կ'ուշացնէ մեր աղօթքներուն պատասխանը, ոչ թէ տեղեկանալու համար որ արդեօք մեր վստահութիւնն անոր վրայ զօրաւոր է թէ ոչ, այլ որպէս զի քիչ գիտնանք թէ արդեօք Աստուծոյ վստահութիւնն ունինք թէ ոչ, և թէ ո՞րչափ է այս վստահութիւնը, Մեր թախանձելը մեզի կը ցուցնէ որ մեր վստահութիւնն առ Աստուած զօրաւոր է, և թէ խոնարհաբար բայց հաստատաբար կը հաւատանք անոր խոստումներուն կատարմանը :

Դարձեալ՝ թախանձելը պիտի ցուցնէ թէ մեր Կրօնական լաւ կը զգանք : Ուղերսմը մարդոց անգամ մատուցանելու ատեն մեր կարօտութիւնը մեզի համարձակութիւն կու տայ, քեանք կարօտութեան մէջ ամօթը կամ ակնածութիւնը մէկդի կը թողունք, և այնպիսի թախանձող եղանակաւ կ'աղաչենք որ անհրաժեշտ ընդունինք մեր խնդրածը : Այսպէս ալ, երբ լաւ համոզուած ենք որ բացարձակապէս կը կարօտինք Աստուծոյ ներդրութեանն ու օգնութեանը, չենք կրնար թախանձող չըլլալ աղօթքի մէջ :

Օրհնեալ ըլլայ Աստուած մեր երկնաւոր Հայրը, որ ոչ միայն թոյլ կու տայ մեզ թախանձել զՆրբ, այլ և կ'ախորժի մեր թախանձանքէն, և կը համարի զայն իբրև նշան անկեղծութեան, ապաւնութեան և ճշմարիտ փառքանաց :

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ԱՐԹՆՈՒԹԻՒՆ ԻՆՉ Է

Հոգեւոր նշանակութեամբ արթնութիւն բառով կ'իմացուի հոգեւոր թըմբութենէ սթափելով տեսնել կրօնքին կարեւորութիւնը : Այսպիսի արթնութեան ատեն կրօնական զգացումները կ'արժարժին, և կրօնքին պարտաւորութիւնները կատարելու եռանդը կ'աճի :

Բայց կրօնական արթնութիւն ըսելով սխալ գաղափար ալ կրնայ տրուիլ, ուստի և հարկ է բառին բուն միտքը աւելի ճշդիւ բացատրել : Կռապաշտներն անգամ կրնան սաստիկ կրօնական նախանձ ու ջերմեւանդութիւն ունենալ : Հեթանոսք և Մահմետականք ալ կրնան կրօնական անտարբերութենէ արթնալով՝ իրենց հաւատքին համար սիրով և նախանձով աշխատիլ : Անունով փրկստոնեաներն իրենց աղաւաղեալ փրկստոնէութեանը համար ատեն ատեն նոր եռանդ և ջանք կը ցուցնեն : Գաղիացւոց վրայ եկած վերջին պատերազմին աղէտքը, և Բարիզու Գոմիւն կոչուած անհաւատ և անաստուած ապստամբ կռաւիշքութեան ըրած սոսկալի եղեւնագործութիւններուն պատճառած զոհանքը՝ այն երկրին մէջ տղէտներու և սնապաշտներու մեծ բազմութիւն մը շարժեց ու խտադնացութեան երթալու այնպիսի տեղ մը, ուր կ'ըսուի թէ կոյս Մարիամ հրաշալի կերպով երեցաւ տղէտ աղջկան մը : Քահանայք և եպիսկոպոսներ սնուցին այս պատրանքը, քանզի ասով անոնց աղղեցութիւնը կ'աւելնար, և ստակ կու գար անոնց ամբողջ խաբուած ժողովուրդը կ'աղօթէ, կու լայ, ապաշխարանք կը կրէ, ստակ կու տայ և իր հաւատքին համար մեծ նախանձով և եռանդեամբ կ'աշխատի : Բայց և այնպէս առաջ եղածէն նուազ անձնասէր չէ, և ոչ աւելի ճշմարտասէր կամ աւելի սրբա-

սէր իր վարուցը և կենցաղավարութեանը մէջ : Կրօնական արթնութիւնը անապաշտութեան արթնութիւնն է :

Այս տարանին ճշմարիտ հաւատքը տարածելու մասին աւելի եռանդեամբ օգնելն ալ արթնութիւնն է : Արդարեւ կրօնական պաշտօն մատուցանելու յարմար տեղ կամ երէց կամ կրօնական ազգեցութեան ներքեւ գտնուող գըպարոց չըլլալուն, և կամ քարոզի և աղօթքի ժողովներուն եկողներ քիչ ըլլալուն նկատմամբ եղած անհոգութեանէն արթննալը շատ օգտակար և փափաքելի է, և ֆրիստոններն այս մասին արթննելու ջանալ պէտք է. բայց բոլոր այս բաներն ալ մեր հասկըցածին պէս կրօնական արթնութիւն ըլլալէն շատ հեռու են :

ԿԻՐԱԿՆՈՐԵԱՅ ԴՊՐՈՅԻ ԻՆՆԵՐՈՐԴ ԴԱՍԸ.
ՂՈՎՏԱՅ ԱԶԱՏՈՒԻԼԸ ՍՈՒՈՄԷՆ

Ծննդ. ԺԹ. 15—26 : Տեւ. և Գլ. ԺԳ. 1—13. ԺԴ. ԺԸ. 16—33 և ԺԹ. :

15. Արդարեւ. Գանի մը պատճառաւ Ղովտ չուղեց ելլել երթալ. թերեւ կը դանդաղէր իր փեսաներուն և ուրիշ բարեկամներուն համար. կամ թերեւ իր տունը և ուրիշ ստացուածքը չէր ուզեր թողուլ, և կամ անոր հաւատքը տկար և առ Աստուած ունեցած սէրն անկատար ըլլալով չէր ուզեր հրեշտակներուն հրամանին հնազանդիլ :

16. Տերտը անդ շուրջէն. Յայտնի է թէ Ղովտ և անոր ընտանիքը կորսուած պիտի ըլլային, եթէ Աստուած անոնց մեծ ողորմութիւն ըրած չըլլար :

17. Երբեք Դնայի. այսինքն բաղձանքով : Այս պատուերը ողորմութեամբ էր, թէ և սաստիկ :

19. Եւ չէ՞ Կնա. Որպէս թէ Աստուած անդէտ էր անոր կրնալուն կամ չկրնալուն :

20. Պարիս. Հաւատարմի չէ թէ այն քաղքին մեղքերն ալ քիչ և պղտիկ էին :

21. Աղաւթի բնութեան. Ահա տես տկար բայց ճշմարիտ զաւկի մը համար Աստուծոյ ողորմութիւնն ու բարութիւնը :

24. Ծննդ. և Կնա. Ուստի և ինչպէս չենք գիտեր. կրնայ կործուիլ թէ երկինքէն եկան հրաշքով, կամ թէ այն դաշտին մէջ շատ կպրածիւթ ըլլալով երկրաշարժով մը կամ կայծակէ մը փռնկեցաւ :

26. Երբեք Դնայի. Դառնալու փափաքելով :

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

Ա. Ղովտ մեծ յոժարութեամբ և փափաքով ընտրեց բնակիլ Սոգոմի մէջ (Գլ. ԺԳ. 10. 11). հիմա անոր բնակիչներուն պատիժն ինք ալ կը կրէ :

Բ. Ղովտ պաղաքեր և գեղեցիկ գաշտի կը փափաքէր, և առաւ, թէպէտ անոր բնակիչները չար էին, և անոնց չարութիւնը Ղովտայ ընտանիքին վրայ գէշ ազդեցութիւն ունեցաւ : Համար 8. 14. 16. 30—38 :

Գ. Աստուծոյ ողորմութիւնը և համբերութիւնն առ Ղովտ շատ յայտնի էր : Ղովտ շատ անկատար և տկար հաւատացեալ մըն էր, բայց հաւատացեալ մը ըլլալուն համար Աստուած զանի այն սարսափելի կորուստէն փրկեց :

Դ. Բնաւ աղէկ չէ որ ֆրիստոնեա մը շահու համար չար մարդոց հետ մէկտեղ բնակի կամ ընկերանայ : Եթէ մէկն այսպէս ընէ, վտանգ կայ որ ստացուածք ձեռք անցնելով հոգին կորսնցնէ, և կամ ընտանիքը չար ըլլայ : Լաւ է որ ֆրիստոնեայ մը քիչ շահի, և բարի ֆրիստոնեայ ընկերներ ունենայ :

Աւետարեւի համար :

ԲՆԱԿԱՆ ՓԻԼԻՍՈՓԱՑՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

ՀԱՄԱՌՈՑ ԴԱՍԵՐ

Ա. ԴԱՍԻ ԵԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ :

Հ. Թանձր միանգամայն Կարծր մարմնոց ի՞նչ կ'ըսուի :

Պ. Խեղ մարմիններ կ'ըսուի :

Հ. Խտութիւնն ի՞նչ է :

Պ. Խտութիւնը պնդութիւնն է :

Հ. Ո՞ր մարմինները Խեղ են :

Պ. Այն մարմինները խիտ են որոնց մասնիկներն իրարու շատ մօտ կցուած են :

Հ. Խիտ մարմիններէն ոմանց անունները տուր :

Պ. Երկաթը շատ խիտ է. փայտն ալ խիտ է :

Հ. Այս երկուքէն ո՞րն աւելի խտութիւն ունի, երկաթը թէ փայտը :

Պ. Երկաթին խտութիւնը շատ աւելի է քան թէ փայտին խտութիւնը :

Հ. Ինչո՞ւ համար երկաթը փայտէն աւելի խտութիւն ունի :

Պ. Քանզի անոր մասնիկներն աւելի մօտ իրարու կցուած են քան թէ փայտին մասնիկները :

Հ. Ուստի՞ գիտես :

Պ. Վասն զի երկաթը կոտրելու համար աւելի զօրութիւն պէտք է քան թէ փայտը :

Հ. Կոտրող միանգամայն թանձր մարմնոց ի՞նչ անուն կը տրուի :

Պ. Անոնք մարմինն :

Հ. Անոնք—Բէռն ի՞նչ է :

Պ. Անոնքութիւնը կակղութիւն կամ նրբութիւնն է :

Հ. Ո՞ր մարմիններն անօտ են :

Պ. Այն մարմիններն անօտ են, որոնց մասնիկներն իրարու շատ կից չեն :

Հ. Այսպիսի մարմիններէն ոմանց անունը տուր :

Պ. Սպունգն ու ծառի կեղեւն անօտ մարմիններ են :

Հ. Այն երկուքէն ո՞րն աւելի անօտ է, ծառի կեղեւը թէ սպունգը :

Պ. Սպունգն աւելի անօտ է :

Հ. Ինչո՞ւ համար սպունգը ծառի կեղեւէն աւելի անօտ է :

Պ. Քանզի անոր մասնիկներն այնչափ մօտ կցուած չեն իրարու, որչափ ծառի կեղեւինը :

Հ. Ուստի՞ գիտես :

Պ. Քանզի սպունգն աւելի դիւրաւ կը բաժնուի կամ կը բրդի քան թէ ծառի կեղեւը :

Հ. Մառախուղը շատ խիտ է ըսելով ի՞նչ ըսել կ'ուզես :

Պ. Ըսել կ'ուզեմ թէ մառախուղը շատ թանձր է, եւ մասնիկներն այնչափ մօտ են իրարու որ անոնց մէջէն չենք կրնար տեսնել :

Հ. Շոգին թանձր մարմինն է թէ հեղուկ :

Պ. Շոգին հեղուկ է :

Հ. Ուստի՞ գիտես :

Պ. Քանզի իր տեղը չի կենար, եւ ձեւ մը չի կրնար տրուիլ անոր :

Հ. Օդին կրնայ ձեւ մը տրուիլ :

Պ. Ոչ :

Հ. Ապա օդը թանձր է թէ հեղուկ :

Պ. Օդը հեղուկ է :

Հ. Օդը ջուրին պէս գետինը կը վաղէ՞ :

Պ. Ոչ :

Հ. Եթէ հեղուկ է, ինչո՞ւ համար չի վազեր :

Պ. Քանզի շատ թեթեւ է :

Հ. Օդն ո՞ւր է :

Պ. Մեր բոլորովին է, եւ ան է զոր միշտ կը շնչենք :

Հ. Ուրեմն հեղուկ մը կրնայ շնչել թէ ոչ :

Պ. Կրնանք շնչել, եւ մեր շունչը հեղուկ է :

Հ. Բայց օդն ու շունչը ջուրի նման հեղուկներ են :

Պ. Ոչ. տարբեր տեսակ հեղուկներ են :

Հ. Ջուրի նման հեղուկներուն ի՞նչ կ'ըսուի :

Պ. Օրգանիկ հեղուկ :

Հ. Ասոնք ինչո՞ւ համար օրգանիկ կ'ըսուին :

Պ. Քանզի օրգանիկ են :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Այս ետաքերի եօթներորդ թուոյն մէջ ծանուցուեցաւ թէ Մարտոսեանու Աստուածաբանական Դպրոցին դասաւանդութիւնները նորէն պիտի սկսին առաջիկայ ամսոյն 10 ին : Իսկ այս անգամուան ծանուցման նպատակն է խնդրել Այս ետաքերի ընթերցողներէն որոնք այս թերթը ժամանակին կ'ընդունին՝ յիշեալ դպրոցին բացուելուն նախընթաց օրը, այն է գալ ամսոյն 9 ին կիրակի օր, մասնաւոր աղօթքով հայցել Աստուծոյ օրհնութիւնը նոյն դպրոցին և այս երկրին մէջ գտնուած ուրիշ դըպրոցաց և վարժարանաց համար : Կը խնդրուի նաև որ Հովիւք և Քարոզիչք այլևայլ տեղեր, եթէ կը հաճին, իրենց նոյն օրուան քարոզին նիւթ ընեն ծընողաց պարտաւորութիւնը իրենց զաւկները նուիրելու Տէրօջը դործին, և մանաւանդ բարեպաշտ երիտասարդաց պարտաւորութիւնն իրենք զիրենք նըւիրելու Աւետարանը ուրիշ մարդոց քարոզելու գործին : Շատերը գիտեն թէ այս երկրին մէջ Տէրօջը դործին համար աղէկ պատրաստուած աւելի աշխատողներու մեծ կարօտութիւն կայ : Այսօրուան օրս կան շատ ժողովուրդներ որ կարօտ են և կը փափաքին այնպիսի մէկու մը որ իրենց հոգեւոր առաջնորդ և ուսուցիչ ըլլայ, բայց այնպիսի յարմար անձ մը չեն կրնար գտնել. և գէշը սա է որ պահանջուած քարոզիչներու թուոյն նայելով շատ քիչ երիտասարդներ իրենք զիրենք կը մատուցանեն Տէրօջը դործին կամ կ'ուզեն պատրաստուիլ առ այն : Արդարեւ հունձքը շատ է, բայց մշակները քիչ. «Ուստի», կ'ըսէ Քրիստոս Տէրն մեր, «հունձքին Տէրօջը աղաչեցէք, որ մշակներ հանէ իր հունձքին» : Ապա բոլոր անոնք որ այս երկրին մէջ Տէրօջը դործին յառաջ երթալուն կը փափաքին՝ թող աղօթեն սա երկու բանին համար. նախ՝ որ Աստուծոյ օրհնութիւնը հանգչի անոնց վրայ որ իրենք զիրենք նոր կը պատրաստեն Աւետարանի պաշտօնէութեան գործին, որպէս զի Աստուծոյ շնորհօք յարմար ըլլան այն պաշտօնին. և երկրորդ՝ որ կարող և յարմար շատ անձինք իրենք զիրենք նուիրեն այն գործին համար պատրաստուելու :

Աւետարանի համար :

ԱՅՆԹԱՊԻ ՆՈՐ ԲԱՅՈՒԵԼՈՒ ԳՕԼԷՃԻՆ
ՆԱՍՏԱՄԱՐ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Անցեալ շաբթու քանի մը օրեր Լոնտոն անցունելով՝ կրնամ լուր տալ թէ Այնթապի վարժարանին կառուցմանը համար օգնութիւններ ընդունելու մասին Պատ. Թրօպրիճ հոս հասնելէն ի վեր յաջողութիւն գտած է : Կը յուսամ թէ այս լուրը լսելով շատերը ինծի հետուրախ պիտի ըլլան : Յունվար 27 ին հոս ժողով մը եղաւ, և ուրախ եմ ըսելու որ ժողովականաց մէջ մեծ համակրութիւն կար Տաճարատան լուսաւորութեան գործին, մանաւանդ թէ Հայոց պէս ազնիւ բարեմասնութիւններով ժողովրդեան մը Քրիստոնէական դաստիարակութեան մեծ օգուտներ կ'աւելնէին : Ժողովին մէջ բաւական խօսողներ եղան, և ամէնքն ալ մեծ ջատագովութեամբ խօսեցան սոյն վարժարանին կառուցմանը օգնելու համար : Ուրիշ ժողովներ ալ պիտի ըլլան, և լրագիրներու մէջ ալ յօդուածներ և ծանուցումներ երեւցած են քաջալերելու այս գործը :

Մինչև հիմա հազար լիրայէն աւելի օգնած են քանի մը բարեսէր անձինք, և մեծ յոյս ունինք որ քանի մը հազար ևս ընդունելով Պատ. Թրօպրիճ Ամերիկայ անցնի և մնացած գումարն ալ այն երկրին բարեսէր հասարակութեան ստանայ : Մեր խորին շնորհակալութիւնն յայտնելով կ'աղօթենք առ բարեբարն Աստուած որ օրհնէ այս գործը ի փառս Քրիստոսի, և ի շինութիւն մեր ազգին :

Ա. Հ. ՃԵՃԻՋԵԱՆ

ԷՏԻՆՊՈՒՐԿ. ՓԵՏՐ 1. 1873

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ ՄԸ
ՏՈՃԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Լոնտոն թայմը լրագիրը փետրուար 4 ին այս վերնագրով յօդուած մը հըրատարակած է, որուն մէջ հետեւեալ կերպով կը խօսի :

«Կեդրոնական Տաճարատան Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներուն կողմէն առաջարկուած է փոքր Ասիոյ ներսը վարժարան մը հաստատել եկեղեցւոյ պաշտօնեայ ըլլալու համար երիտասարդներ կրթելու, և չափաւոր ծախիւք ամէն աստիճանէ և ամէն ազգայնութենէ եղող պատանեաց աղէկ դաստիարակութիւն մը տալու նպա-

տակաւ : Այս վարժարանին մէջ դաս պիտի արուինաւ բժշկականութիւն որ շատ կարեւոր է Տաճարատան մէջ, և դասատուութիւնները պիտի ըլլան Տաճարէն լեզուաւ որ Տաճարատանի այն մասին մէջ գտնուած հինգ միլիոն ժողովրդեան սովորական լեզուն է : Այնթապի բնակիչները տուած են այս վարժարանին հաստատութեանը համար 540 Անգլիական լիրա, և 900 լիրա ալ ներկայ տարւոյս մէջ տալ խոստացած են : Այսպիսի վարժարան մը հիմնելու նպատակը մեծ եռանդով քաջալերած են կոստանդնուպօլսոյ Միսիոնարք, Անգղիոյ Խորհրդանոցին անդամներէն ոմանք, և Արեւելքի աւետարանուելուն փափաքող ուրիշ ոչ սակաւ անձինք, որոնք նաև նոյն նըպատակին համար 1,327 Անգլիական լիրա տալու ստորագրած են : Տասնութ տարեկանիք անցեալ Հոկտեմբերի մէջ մտան նախապատրաստական դըպրոցը, որուն ծախքը կ'ընեն Այնթապցիք միայն : »

Աւետարանի համար :

ԱՐԱԲԿԻՐՈՒ ԱԻԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆԱՅ ԴՊՐՈՅ
ՆԵՐՈՒՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Քաղքիս Աւետարանական դպրոցները երեք են, մէկը՝ սեծ տղայոց, երկուքն ալ աղջկանց եւ փոքր տղայոց՝ խառն : Բոլոր աշակերտաց թիւն է 150 :

Քննութիւնը Յունվ. 2/14 ին սկսելով տեւեց երկու օր : Առաջին օրը, հոգեւոր երգ մը երգուելով Սուրբ Գիրքէն ալ մաս մը կարդացուելէն ետքը, քննուեցան փոքր տղայոց եւ աղջկանց հետեւեալ դասերը. Քրիստոնէական, ազիւսակ, մասաւոր թուաբանութիւն, Տաճարէն ընթերցմունք եւ զիր : Քննութեան միջոցին հոգեւոր եւ ազգային երգեր երգուեցան, եւ ի վախճանի հոգեւոր երգով մը եւ աղօթքով վերջացաւ այն օրուան քննութիւնը :

Հետեւեալ օրը ժամը չորս ու կէսին սկսաւ մեծ տղայոց քննութիւնը : Ասոնց դասերն էին, Տաճարէն ընթերցմունք, եւ Արաբերէն տառերով մաքուր գիր, Քրիստոնէական, Հայերէն ընթերցմունք, գրաբար քերականութիւն, Թուաբանութիւն, սկզբունք գրահաշուի, Անգլիկերէն ընթերցմունք եւ քերականութիւն՝ առաջին մաս, աշխարհագրութիւն եւ վայելչագրութիւն : Այս քննութեան միջոցին ալ երգեր երգուեցան, եւ ատենաբանութիւններ եղան :

Ի վախճանի Պատ. Մարտիրոս աշակերտաց յորդոր մը խօսեցաւ աստուածաշնորհի մասին եւ ուսման կարեւորութեան

վրայ բոլոր մեծարդի հանդիսականաց ալ շնորհակալ եղաւ որ իրենց ներկայութեամբ հաճեցան պատուել քննութեան հանգէսը : Յետոյ նոյն Պատ . Մարտիրոս կատարեց պարգեւաբաշխութիւնը , եւ վարժապետին Բարունակեան Պր . Կարապետի եւ վարժուհեաց շնորհակալ ըլլալով , աղօթքով մը վերջացուց հանգէսը :

Եր յուսանք թէ այս քննութեան յաջող ելքը պիտի քաջալերէ եղբայրներն աւելի եռանդեամբ հոգ տանելու դպրոցաց յառաջադիմութեանը , եւ նախանձելի օրինակ մը ընծայել քաղաքիս Համալսարանի փոյթ տանելու աղայոց մատաղ սրտերուն մէջ տպաւորել Քրիստոնէութեան վերկարար ճշմարտութիւնները , որպէս զի ազգին նոր երիտասարդութիւնը ըլլայ հայրենասէր , անձնուրաց , Քրիստոնեայ , եւ ջատագով եկեղեցւոյ բարեկարգութեան ի փառս Արարչին : Այս է մեր անկեղծ փախաքն ու աղօթքը :

Յ . ՀԱՄԱՐԱՐՁՈՒՄ ԳԵՈՐԳԵԱՆ
Արաբկիր 5-17 Յունի . 1873 .

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Փետր . 14 ըստ Յուն . եւ Փետր . 26 ըստ Լատ . 1873 .

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Անցեալ շաբթուան Աւետարների մէջ կառավարութեան պաշտօններուն նշկատմամբ յիշուած փոփոխութեանց վրայ աւելցան նաեւ հետեւեալները : Ինչպէս փաշա որ իրիմու պատերազմին ատենը Պատերազմի պաշտօնեայ էր , բայց բաւական ատենէ ի վեր մնացած էր առանց պաշտօնի՝ Ծովային զօրաց պաշտօնեայ , Շերվանիզատէ Մէհմետ Բիշտի փաշա՝ Սատրպ փաշայի տեղ ելեւմտից պաշտօնեայ , Ճէվտէթ փաշա՝ Էվբաֆի պաշտօնեայ , Ռատիկանու թեան պաշտօնեան իսմայիլ փաշա՝ Հասարակաց գործոց , եւ իզդէթ փաշա՝ Ռատիկանութեան պաշտօնեայ անուանուեցան :

— Մայրաքաղաքի երեւելի Յոյներէն բաւական թուով անձինք մօտեցաւ ժողով մը ըրին միջոցներ խորհելու համար իրենց դպրոցները բարեկարգելու , եւ մանաւանդ աղջկանց համար բարձր դպրոց մը հաստատելու , Մասնաժողով մը դրուեցաւ որ պիտի տեսնէ թէ ինչ պէտք է ընել խալքի (Պօսոյ մօտ գտնուած քանի մը կղզիներէն մէկուն) առեւտրական դպրոցն աւելի օգտակար ընելու համար , ուրիշ Մասնաժողով մ'ալ ընտրուեցաւ Ֆէնէրի դպրոցը նորէն կարգադրելու : Առաջարկուե-

ցաւ այս դպրոցին համար ուրիշ նոր շէնք մը կանգնել 6,000 լիւրա ծախք ընելով : Կ'ըսուի թէ Յոյն տիկնայք Բնկերութիւն մը կաղմելով իրենց մէջ պիտի ձեռնարկեն աղջկանց դպրոցը հաստատելու գործին :

— Տաճկաստանի մէջ խանութպանութիւն ընող Պարսիկները՝ ասկէ առաջ նոյն առուտուն ընող ուրիշներուն տուած է անաֆի տուրքէն ազատ էին . բայց մօտեցաւ Բարձրագոյն Դուռը Պարսիկներուն եւ Պարսից կառավարութեան իմացուց թէ այսուհետեւ յիշեալ տուրքը Պարսից հպատակներէն ալ պիտի առնուի , եւ արդէն սկսած է հաւաքել :

— Կը պատմուի թէ ճիշդ այն ատենը որ , ինչպէս Աւետարների նախընթաց թուոյն մէջ յիշուեցաւ , Զմիւռնիոյ սրճարանը ծովին մէջ փլչելով այնչափ անձանց սոսկալի կորստեանը պատճառեղաւ , լարախաղացները խաղ մը կը ձեւացէին որուն մէջ խաղացողներէն մէկը իբր թէ մահն ըլլալով ուրիշները կը հալածէր եւ կը ջանար բռնել , մինչ անոնք որպէս թէ անկէ վախնալով փախչել կը կեղծէին : Երբ ներկայ գտնուող բաղմութիւնն այս տեսարանին վրայ բարձրաձայն կը ծիծաղէր , հանդիսատեսք եւ դերասանք միանգամայն ընկղմեցան ծովուն մէջ , որմէ շատ քիչեր կրցան ազատիլ : Մահն ու հանդերձեալ կեանքը խաղի նիւթ ընել անվայելուչ բան մըն է , թէպէտ մարդիկ շատ անգամ ընել կը յանդգնին :

— Կ'ըսուի թէ վերջին սաստիկ ցուրտերուն ատենը Օտէսայի նաւահանգիստը սառեցաւ ծովուն վրայ մինչև 15 կամ 20 մղոն հեռուն , եւ թէ Դանուր աւսառած ըլլալուն համար ան նաւարկելի եղած է :

— Սե ծովուն եզերքը գտնուող Բօթի քաղքէն մինչև Տիփլիս մօտեցաւ շինուած երկաթուղոյն պատճառաւ , Պարսկաստանի եւ կեդրոնական Ասիոյ առուտուրը , որ մինչև ցարդ Տրապիզոնի եւ Կարնոյ ճամբով կ'ըլլար , հիմա մեծաւ մասամբ դէպ այն երկաթուղին դիմելու վրայ է : Կ'ըսուի թէ Տրապիզոն բնակող Պարսիկ վաճառականներէն շատերը յիշեալ քաղքէն ելելով դէպ 'ի Բօթի եւ երկաթուղոյն շրջակայ տեղերը կ'երթան բնակութիւն հաստատելու : Վաճառականները ոչ միայն իրենց ապրանքն այն ճամբով աւելի աժան կը

դրկեն Պարսկաստան , հապա նաեւ ազատ են այն տուրքէն զոր Օսմանեան կառավարութիւնը կը պահանջէ իրենց ապրանքը հին ճամբով դրկել ուղղուներէն :

— Անցեալ անգամուան Աւետարների մէջ յիշուած երկրաշարժի ցնցումներէն զատ , նոյնպիսի ցնցումներ մօտեցաւ եղած են Սուր (հին Տիւրոս) , Երուսաղէմ , նաեւ Անտիօք :

ԵՒՐՈՊԱ

Կ'ըսուի թէ Սպանիոյ նոր Հանրապետութիւնը Սպանիացի ժողովրդեան մեծ մասին ընդունելի եղած է : Ազգային ժողովը ջնջած է ազնուականութեան բոլոր տիտղոսները , եւ Եկեղեցին Տէրութենէ բաժնելու նկատմամբ յատուկ օրէնք մը պիտի պատրաստէ : Անգղիա , Գաղիա , Բելգիա , Զուիցերա եւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները ճանչցած են այս նոր Հանրապետութիւնը :

— Կեդրոնական Աֆրիկէի մէջ գըտնուող Տօքթօր Լիվինկսթընէն եկած լուրերուն նայելով յիշեալ ճանապարհորդը՝ Միսթըր Սթէյնլիի դառնալէն ետքը ծովեզերքէն իրեն զրկուած օդնութիւններն ընդունած է , եւ նորէն սկսած է իր հետազոտութիւններն ընել՝ Նեղոսի ափունքը գտնելու եւ ուրիշ աշխարհադրական խնդիրներ ստուգելու համար :

ՇՈՒԿԱՅԻ ԳԻՆԵՐ

Շաբաթ , փոշի	կենդ	24—245
„ գլուխ	„	270—280
Խահլէ	400 օխ	4230—1400
Աֆիօն	„	340—370
Ճէհրի	„	18—19
Պողպատ	անուկը	205—218
Թիթեղ	727	430—450
Թիթիթիկ Լնկիւրիւ	„	38—40
Բամբակ , կէյլէ	„	8—8 1/2
„ Ատանա	„	7 1/2
Բուրդ , Անատոլու լուացուած	„	40—17 1/2
„ „ չլուացուած	„	7—8 1/2
„ Բուճլի լուացուած	„	46 1/2—17
„ „ չլուացուած	„	40 1/2—11
Յորէն կարծր Բուճլի	քռուք	32—34
„ „ Անատոլու	„	32—34
„ կակուղ Բուճլի	„	36—38

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻՍՍՈՐԱՐԱՅ ԸՆԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷՆ

Խմբագիր Ե . ՊԼԻՍ :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա . Յ . ՊՅԱՃԵԱՆ

Ֆիլճանճըար փողոց , Ամերիկան Խան :